

ВЕЛИКИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС У ЛЬВОВІ.

(Кореспонденція до київського "Більшовика")

У Львові закінчився великий політичний процес проти 12 українських селян і студентів, який тривав цілих два тижні. На лаві підсудних сиділо декілька молодих і старших політичних в'язнів, що вже більше року просиділи у слідчій тюрмі. Ім закидається державну зраду, співучасть в терористичних актах і поширення комуністичної пропаганди через закладання комуністичних бойових організацій і через пресу.

Привідати підсудних такі: Степан Вовк, селянин 56 р., Петро Тимецький, студ. унів. 30 р., Микола Коцюба, студ. унів., 30 р., Іван Паниквіч, селянин, 20 р., Михайло Теслюк, студ. унів., 25 р., Михайло Литвин, гімназист, 21 р., Микола Полоний, кравець, 38 р., Семенов Удучий, селянин, 23 р., Андрій Подольський, селянин, 33 р., Петро Паничшик, селянин, 26 р., Рафаїл Імберг, студ. унів., 26 р., Казимир Мавський, студ. унів., 20 р.

Провина їх, на підставі акту обвинувачення, полягала в такому:

Наприкінці 1923 року створили в декілька місцевостях Східної Галичини грізні пожежі, які знищили багато дворів польських дідичів, крім того, відбудов декілька терористичних замахів на потяги. Пожежі ті мали більші розміри в Зборівському й Золочівському повітах, і там поліції понастило напасти ніби-то на слідці широко організованої бойової організації, до якої належали сільські парубки, і на чолі якої стояв ніби-то Степан Вовк. На цій підставі ще торік 18-20 вересня відбувся повільний суд в Золочеві, який розглянувши матеріали, що доставила поліція, засудив троє на смерть, а шістьох до ув'язнення від 6 до 20 років. Тоді саме розстріляно Олександра Павличина, Ілька Скокеліса й Миколу Коцюбу.

Степана Вовка, хоч він ніби й стояв на чолі бойового відділу, тоді не засуджено, тільки віддано на іспит лікарів, бо оборова доводила, що він хорий. Поліція й суд повели слідство далі й добуваючи матеріали в звичайний зарплат тут спосіб катування. На підставі цих матеріалів було зроблено ще низку арештів в Золочеві, Золочівський повільний суд обстоював, що ніби акцією саботажів в Золочівському й Зборівському повітах керував саме зазначений Степан Вовк.

Терористичною роботою керував якийсь таємничий Петро Дуб, але його поліція не пощастило піймати. Спроба ідентифікувати а Дубом Петра Тимецького, якого розстріляно в Золочеві раніш, абанкрутувала. В цьому суд провадиться.

Центром, звідки йшли вказівки для цієї бойової організації, був ніби-то Львів.

Свідчення заарештованих в Золочівському і Зборівському повітах не дали майже ніякого матеріалу для відкриття львівського центру. Відкрив його "випадок". В дорозі між Львовом і Дрогобичем поліція заарештувала студента Коцюбу за транспортом комуністичної літератури і таким чином відкрила вона помешкання Леонтовичів.

Найцікавіші серед заарештованих — це Вовк, Паниквіч і Теслюк.

Вовк, старий селянин, — щось наче з типів духоборців. Був сиротою, пішов у світ і вивчав час, як сам казав, шукав правди. Привається, що він заклад організації, згуртував молодих хлопців, втік з тюрми, був за Збручем, але коли подумав, що його товаришів в Галичині вже смерть, а він провідник, струсив, то зразу ж повертається й добровільно віддається в руки влади. Тільки випадок звільнив його від смерті.

Під час суду він дорікав трибуналові, починає лаяти його, йому ж не дають говорити.

За цілий час розправи Вовка тричі покарано твердим ложем, постом і в'язницею, якраз за його виступи проти суду. Експерти заявили, що він ненормальний, але за свої вчинки відповідає. І суд його засудив.

Паниквіч — йому минуло 20 років, знає що робити. Узявши собі, що про його свідчення ніхто не буде знати, тільки поліція, а за це він буде вільний, дістає грошей, навіть добру ричельську посаду. І через те казав про все, що тільки хотіла поліція, — признався і інших вивинив. В суді починає все відкидати й каже, що його припустили до свідчень биттям.

Теслюк, — студент, інтелігентна, розвинена людина, ідеаліст. З саботажниками не має нічого спільного, він тільки ідеями пропаганду, а тому що він приїздив до Золочева на збори, придучили його й до цієї справи.

Підсудні всі держаться добре і спокійно чекають на присуд.

Львівський процес цікавий, між іншим, ось чим. Польська адміністрація прикладає зараз усіх сил, щоб знищити цілком український рух на західно-українських землях. Влітку січня закладено УСДП, закрито всі її організації, партійні видавництва, а редакторів посаджено в тюрму. Закладено те, що партія після постанови на конференції 18. марта 1923 р. стала зовсім на комуністичному ґрунті, що вона вела протидержавну пропаганду. Процес проти Вовки і інших товаришів мав довести, що партія морально є відповідальна за акти саботажу. Генеральний прокуратору потрібний не так засуд підсудних, як дока-

зу, що цей процес — це справа УСДП, що в терористичній акції брали участь члени УСДП, бо де-які з них на розправі заявили, що є вони українськими соціал-демократами.

Всі запитання прокуратора робились так, щоб довести, що УСДП — це агент протидержавної роботи, що ця партія давно перестала бути соціалістичною, що нею опанували комуністи й т. п. Прокуратор був певний, що цей маневр йому вдасться і що він збере багато матеріалу для майбутнього процесу проти членів головної управи УСДП. — Чернецького й інших. Для цього він покликвав за свідка колишнього провідника українських соціалістів д-ра Льва Ганкевича, щоб цей виступив своєю думкою про теоретичний напрям УСДП. Але ж це не виправдало надії — прийшла повна поразка прокуратора. Д-р Ганкевич став на суді і в довгий промові зібрав цілковито всі докази тези суду.

На одинадцятий день прокуратор вилососив велику промову. Плакав перед присяжними суддями, щоб рятували долю Річи Посполитої, бо інакше Печка катастрофа. "Всі сили заприсяглися проти цілості польської держави, від найдавніших націоналістів, аж до комуністів і всі працюють, щоб знищити польську державність та існуючий в ній суспільний лад".

Але його заклик не мали бажаних наслідків. Піано ввечері на 12-ий день розправи присяжні судді заперечили всі питання, за винятком питання щодо співучасті Вовка в підпалах і щодо насильства Подольського. Першого засуджено на 15 років тяжкого ув'язнення, другого на півтора року тюрми. Всіх інших звільнено.

Другого ж дня виїхали на волю члени головної управи УСДП і редактори партійних видань: Чернецький, Калитинський і Рудик. Бо було доведено неправдивість обвинувачень проти них, а саме, що УСДП винна в золочівських виступах.

І. Горобинський.

цилінованої партії, ядро якої становить дрібне міщанство і деякі капіталістичні угруповання, що ставали були в час революційної небезпеки на платформу фашизму, створив собі фашизм і свої професійні спішки, в які побіч справжнього пролетаріату входять і підприємці та технічна інтелігенція, а в яких зумів він об'єднати біля мільйона людей. Таким чином фашизм став турт ніби справжнім об'єднанням всіх суспільних класів (не включаючи і селянства, яке також поповняє частину його рядів), збиблих до купи оброчами фашистської дисципліни і зв'язаних одним партійним апаратом. Але якраз ця обставина, що було основною тої позірної і дочасної сили фашизму, крила в собі і зародки гангрини.

(Далі буде.)

ШЛЮЗУВАННЯ ДНІПРА ТА ЕЛЕКТРОФІКАЦІЯ РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ.

(З доповіді т. В. Г. Олександрова.)

Там за Дніпровськими порогами та "Вовчим орлом", коло Кичкаса, нижче кичкаського мосту, де Дніпро виходить на простору, буде збудовано кольосальну греблю. Вона піднесе рівень води Дніпра на таку височину, що пороги буде залито, затоплено, судоходство буде можливо і над порогами, а в шлюзах, спустившись, пароплави плути до моря. Піднесення греблею води Дніпра над порожиство частиною дасть напор для турбін станції і кольосальну енергію в 650 тисяч киловатт. Варість енергії буде 13 коп. киловатт-години і район діяльності станції буде величезний. По одній сітці електричну енергію буде послано по шляху: Олександрівськ — Нікополь — Кривий Ріг — П'ятихатка — Каменка — Запоріжжя — Катеринослав.

Друга сітка: Олександрівськ — Нікополь — Херсон — Миколаїв і третя сітка: Олександрівськ — Гришино.

Станція даватиме дешеву енергію в найпотрібніші місця

Україні і окупить видатки по збудуванню її приблизно через 8 років, даючи в рік 8½ мільйонів карбованців прибутку.

Роботи по будуванню станції передбачається почати з весни 1925 р. і триватимуть вони 6 років. Поруч з величезними роботами по будуванню станції буде приступлено до очистки гирла Дніпра до Херсона, 300 верств завдовжки. Від Кичкаса, а вище Катеринослава й до Орши Дніпро буде приводитись у давню накреслений порядок шляхом очистки, поглиблення гирла та випростовання берегів.

Значіння цієї кольосальної станції для України величезне. Всі заводи, фабрики твердо стануть на ноги, даючи величезні засоби для Республіки як від промисловости, так і від сільського господарства, яке перейшовши на електрофікацію, дасть величезні врожаї, бо поруч з цим, електрофікація дасть можливість осушити багна і зростити засушливі місця.

Б. Ш—ч.

ОБ'ЄДНАННЯ УКР. РАДЯНСЬКИХ ВИДАВНИЦТВ.

Центральний Комітет Комуністичної Партії (більшовиків) України в циркулярному листі до всіх партійних, професійних, військових, кооперативних, культурно-освітніх і громадських організацій підкреслює порядок видання і поширення книжок, що істнують на Україні, вимагає основної організації. Видання книжок і торгу ними ще не налагоджено як слід. Книжки дорогі, часто неваді змістом, і мало пристосовані для задоволення масового читача. Наші українські видавництва ще не навчилися обслуговувати відповідно потреби сільської людности в книжці.

Постанови XII і XIII з'їздів партії обов'язують нас розвинути найенергійнішу діяльність для видання і поширення книжок на українській мові. Зважаючи на це і на розпорядження видавничої праці і на налагодженість торговельного апарату, ЦК К.П.(б.)У. ухвалив об'єднати видавництва: "Червоної Шляхи", "Шляхи Освіти", "Плуг", "Гарт" і "Космос" в одно загальне видавництво під назвою "Червоної Шляхи". Цьому новому видавництву української "Червоної Шляхи" ЦК К.П.(б.)У. і Народний Комісаріят Освіти України дали завдання в найближчий часі утворити і виконати опера-

ЯК ЗМІНЯТИ АДРЕСУ.

Коли переїждати з одної місцевости до другої або переноситися з одного помешкання до другого, то не забуйте повідомити зараз нашу адміністрацію, аби змінила Вашу адресу. При цій не вистарить подати тільки нову, але кожне потрібно подати і стару Вашу адресу.

Кожний класово свідомий робітник повинен переплатити і читати робітничу газету

The WORKER

Офіційний орган Комуністичної Партії Канади. Передплата на рік вноситься \$2.00, на піврік \$1.00. Зашліть передплату такі є нині!

Адреса: THE WORKER, Room 301, Tyrrell Bldg, 95 King St., East, Toronto, Ont.

Ф. Б.

СПОГАДИ БЕЗРОБІТНОГО.

В середу раненько, тільки почало розвиднятися, мій товариш уже пробудився і зараз же шляхнув мене під бік:

— Вставай, уже розвидняється! Яка година?

Я пробудився з задуми, бо майже цілу ніч не спав, а плянував, як-би то дібратися назад до "цивілізації". Повернувшись, витягнув з кишені годинник і обернувся до вікна, бо в хаті ще було трохи темно.

— Скоро четверта, — кажу.

— Пора вставати, — відповів Микола, — поки ще всі сплять...

Ці слова здавалися мені якимось мібн злодійськими. І помію того, що майже я був ініціатором цієї втечі і ще вчора агітував всіх, щоб утікати, зараз в мене з'явилася друга думка.

— Нам-же нема чого крадькома втікати, бо-ж ніхто нас не буде держати. Хоч ми винні вже за два місяці за станцію, але-ж шкури з нас не зде-

рують і лишатись тут нема чого, бо роботи нема й не буде. А господар може ще й радий буде, як ми підемо. Бо-ж яку він з нас має користь?

Але я вже не хотів нікому нічого казати, бо тепер сміялись-би з мене.

Ще я не встиг це передумати, як усі вже були на ногах. Довго не прийшлося збиратись, бо ще з вчора все було готове. А як зібрався, то тихенько один за одним вимотались із хати так, що ніхто навіть і не шебернував. На дворі порухували чи є всі і направились прямо до залізничної станції. На станції післали свій багаж експресом до Вінніпегу.

Вагажу в нас не було багато, бо все, що нас п'ять мало, то ми спакували в одну "бегу". Післали експресом тому, що-ж не заважав в дорозі. Бо ми ідемо безгрошей, а "бигувати" потяг з багажом дуже зле. Це ми вже знаємо з практики.

На станції я скоректував свій годинник і ми пішли по залізничній дорозі вперед. Була п'ята година, а потяг мав відходити в семі.

Місце, де ми повинні були зловити потяг, було одні півтора милі від станції. Ми ще попередно оглянули це місце і рішили, що там дуже вигідно буде встати, бо там дуже велике коално і потяг мусить йти помяло, а до того ще й кругом густький ліс. Є де сховатись.

Я ще раз оглянувся на Лепа, що ховався вже за лісом і помію того, що він був причиною всієї цієї блякнани, голуду й холуду; здавалось чогось жаль за ним. Але так, як усі були дуже бадьоро настроєні, то довго по нім не прийшлося жалкувати. Погода була дуже гарна і ми перекладались словами, навіть й не оглядалися, як приїхали на призначене місце. Зайшли в ліс, посідали і деякі з товаришів почали, гризти сухий хліб (снідати), який лишився ще з "bread line"-а, а деякі вчили одні одних, як вискакувати на потяг, за що треба хвататись, що треба зробити на випадок, як-би хто небудь ли-

шився і т.д.

Довго не прийшлося ждати, як нашу балачку перервав свист відходячого від станції потягу.

Ми зараз-же позаховували себе в кишені і лиш крадькома виглядали з ліса. А коли потяг був коло нас, ми кинулись на нього, як звірі на добычу.

Потяг йшов багато шкоре, як ми сподівались і тому було дуже трудно за що, небудь схопитись. Але наші товариші не втрачали ні хвилини. Чіплялись за що попало. І хоч як було трудно вцепитись, все таки трохи вцепились. А я і Микола лишидили. За Миколу не знаю чому він лишився, а я не встигав тому, що зразу дивився на своїх товаришів так, ніби хотів бачити, щоби вони вперед почіплялися, а за себе яекось забув. А як спам'ятався, то схопився за один вагон, та мною так кинуло, як "Мошквою козую" і я покачувався "домп" в рив. А потім, поки схопився і хотів ще підбігти, останній вагон лиш просвітав біля мене.

Зразу думав, що я лише сам зівстає, але коли оглянувся, то побачив, що Микола пішли.

Йде до мене і сміється.

— Чого, — кажу — смієшся? — Еге, — каже, — я думаю, що я сам уже лишуся, як диво, а ти перекладаєшся по "домп", як клубок і як-же не смієшся?

— Ну, вже пропало, — кажу.

— Що-ж це ми будемо тепер робити? — питає Микола.

— Та нема що більше робити, як йти назад і ждати доки другий потяг не буде йхати.

— Та-ж не треба ждати два дні, бо потяг відходить що другий день!..

— Та вже нічого не допоможе, — кажу. — Мусимо.

— Але-ж, де ми спати будемо? — журиться Микола. — В нас-же нема ні блякетів, ні одежі-навіть доброї...

— О, не журись, — кажу. — Гірше було, то пережили, а це пусте! Вночі хоч трохи й холодно, але накладемо вогню і якось переумчимось через ніч, а як що не встигнемо, то будемо досипляти в день, на сон...

— Ну, вже все одно, йдемо до озера, там веселіше буде, як де в другому місці, — каже Микола.

Просиділи над озером цілий день, навіть й не зоглядалися. А ввечір наклали вогонь, посідали біля нього і слухали, як тисячами голосів крикали жаби в озері.

І пригадалось чомусь мені, як я ще був в дома на далекій Україні і булово поведмо коні наніч, назбіраємо кізків та печемо раки. А жаби, якраз так як ось тепер, так, ніби хочуть перекричати одні одних.

Тільки, тепер ми не печемо раків, як там, а печемо на якісь бляси рибу, яку недавно Микола "зловив" у Індіановій сітці.

На другий день виробили плян, як маємо встати на потяг. Рішили не йти вже до "коліна", як вчора, а сідати таки зараз біля станції, як лише потяг почне відходити. І то рішили прямо насильно йхати: як що кондуктор скине нас з одного вагона, то будемо сідати в другий.

Слідуючої ночі насильно діждалися ранку. А як було пів до самої рано, ми вже ходили по платформі так сміливо, якби ми нікому не думали йхати.

А коли потяг рушив, то ми вскокчили в порожній товаро-

вий вагон, зачинились і ідемо. Зразу трохи боялись доки потяг йшов ще помяло, а як пішов шкоре, то тоді йхали собі безпечно, як лани. Бо знали ми, що вже нас ніхто не зачепить, аж поки десь по потреби не спиниться цілий потяг.

— А як де поскидають?.. — Знову посідаємо. Так само, як та муха казала: "Як мене виженуть одним вікном, то я влечу другим". Наше теперішнє життя навіть дуже мало ріжниться від мушиного.

В одному вагоні було нас троє. Нічого не говоримо, бо від таракотиння нічого не чути. Але всі добре настроєні, бо вже йдемо! Але-ж йдемо, аж печинки відскакують!

Та зараз потяг починає припинятись і всім аж в ртах холоде. Ще навіть й не розіхались добре а тут вже мабуть викидати...

Потяг задержався цілком. Сидимо й не дихаємо. Через кілька хвилин мовчанки чуємо, хтось йде. Відкрив наші двері.

— Ага! Ви тут голубчики? — каже. — Вилізте! Сяку та не таку васу...

(Далі буде.)